

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Дилян Николаев Николчев,
на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен
„доктор”, професионално направление 2.4. *Теология и религия (Църковно
право)*, катедра „Практическо богословие”

Автор: Иван Кирилов Йовчев

Тема: „Автономия – автокефалия и начин на провъзгласяването им (с
оглед на Македонската схизма)”

От самото начало на подготовката на докторантската теза аз като научен ръководител подчертавах, че избраната тема е благодатна за докторска дисертация поради нейната научна значимост и практическа важност в перспектива, както и поради недостатъчната ѝ разработеност. В същото време изразявах опасения, че темата е комплексна и много сложна и за разработването ѝ са необходими добра теоретическа подготовка, добри аналитични способности и опит в извършването на научни изследвания. На второ място, отбелязвам, че като научен ръководител на Иван Кирилов Йовчев напълно съзнавам своята отговорност и приемам по презумпция солидарно с него както положителните, така и слабите страни на депозираното за вътрешно обсъждане дисертационно съчинение.

Дисертацията се състои от предговор, списък на съкращенията, увод, три основни глави, заключение, приложения и списък на ползваната литература.

В **първата глава** авторът прави исторически преглед на църковната организация в земите, обхващащи територията на историко-географската област Македония – от апостолската мисия на св. ап. Павел до учредяването на Екзархията през 1870 г. с оглед църковния живот в Македония.

Във **втората глава** И. Йовчев обръща внимание на периода на сръбското управление на македонските епархии в годините между двете световни войни, провеждането на Първия македонски ЦНС (в Скопие на 4 март 1945 г., на който се взема решение за създаването на МПЦ чрез

възстановяване на старата Охридска архиепископия), на Втория ЦНС (проведен също в Охрид, на 4 – 6 октомври 1958 г.), както и на първите реакции за признаване на автономия на МПЦ от страна на Архиерейския синод на СПЦ.

Третата глава на изследването подробно се спира на събитията преди и след самопрокламирането на автокефалия от страна на самата МПЦ, като тук акцентът пада върху нормативната страна на проблема, най-вече по отношение на каноничните законоположения на Устава на МПЦ. Това би трябвало да е и частта, която навлиза в дълбочина в темата и дава теоретично-практически отговори за разрешаване на въпроса за начина на придобиване на автономия или автокефалия на МПЦ.

В приносен аспект приемам заключението на автора, че „изследването е пръв опит в България да се осветлят по-ясно събитията по учредяването, устройството и управлението на МПЦ и по-късното ѝ ситуиране в схизма” и че съчинението спомага да се вникне по-дълбоко „в нейния генезис, за да бъдат разкрити същинските проблеми, изтласкали МПЦ по периферията на Православието”. С други думи, трудът, погледнат и преценен от различни позиции, реално има приносен характер независимо от някои свои **несвършени страни, които отбелязвам тук накратко.**

1. Основната слабост на изследването е, че авторът не е успял аналитично, стъпвайки върху богатата фактология по темата, да изведе канонично обосновани хипотези или „сценарии” за – както самият той пише в увода – „разкриването на възможностите, пътищата и начините за разрешаване на проблема с „македонската схизма” и евентуалното придобиване на автономен или автокефален статут на МПЦ”. Всъщност това беше (или би трябвало да е) основната цел на съчинението. Лично аз, не само като научен ръководител, но и като читател, очаквах да прочета какви практически варианти предлага авторът за излизането на МПЦ от схизма. Подчертавам – практически, а не теоретични!

2. На второ място, за очевидна слабост намирам ограничения обем (изследван и написан) на най-съществената част от дисертационното съчинение, а именно третата глава („Развитие на МПЦ през втората половина

на XX век”), разбира се, без да подценявам необходимите за изследването две предходни части – многократно дискутиран от мен и дисертанта въпрос. Тази слабост доведе и до включването на тематичното приложение „Автокефалия и автономия в каноничната традиция на Православната църква”, което само по себе си е полезно за читателя, но не би намерило място в текста, ако авторът беше успял да навлезе по-задълбочено в сърцевината на изследването.

3. На трето място е нежеланието на дисертанта да анализира или дори само да поставя като проблем значими по темата аспекти от съчинението, като напр. политическата роля на партийното и държавно ръководство на бивша Титова Югославия по македонския църковен въпрос, участието – през агентурното минало на отделни богослови – на българските църковни делегации в междуправославни форуми, имащи отношение към съвременните проблеми, свързани с автономията и автокефалията в Православната църква, и др. Този подход подсказва или страх, или неумение за навлизане в църковноправни дискусии по въпроси от „инфарктен” и неприятен в личностно отношение характер, липса на авторско отношение към науката Църковно право, което, макар и неформално, автоматично дисквалифицира кандидата от нея или пък очертава квазинаучна перспектива за него в тази област.

Като цяло авторефератът отговаря на дисертационното съчинение.

Нямам съвместни публикации с кандидата.

Заключение: Въпреки тези критични мои забележки, от позицията си на научен ръководител и предвид сложността на темата **предлагам на уважаемите членове на научното жури да приемат положителните страни на дисертационния труд на Иван Кирилов Йовчев и да гласуват за присъждане на образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 2.4. Религия и теология.**

1 юли 2015 г.

доц. д-р Д. Николчев/.....